

Előfizetési ár
Házhoz hordva:
 Egész évre 8 kor.
 Félévre 4 »
 Negyedévre 2 »
Postán küldve:
 Egész évre . . . 9 kor. — fill.
 Félévre 4 » 50 »
 Negyedévre . . 2 » 30 »
 Egyes szám ára 20 fillér.

Selmeci Újság

Társadalmi hetilap

Megjelen minden csütörtökön.

Szerkesztőség:
 Péch Antal-utca 41. szám.

Kiadóhivatal:
 hova az előfizetések és hirdetések küldendők: Kossuth Lajos-tér 4. Zárda épület.

Apró hirdetések díja szavanként 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér.

Főmunkatársak:
 A főiskola hallgatói

Felelős szerkesztő:
 Wagner László dr.

Kiadó- és laptulajdonos:
 Grohmann Gyula

A lap tiszta jövedelmének 25 százalékát a „Főiskolai-Kör Otthona“ javára fordítjuk.

Egy választásról.

(I.) Est modus in rebus, sunt certi denique fines. Igen. Mindennek van mértéke, végre is vannak bizonyos határok. A mérték betelt, elérkeztünk a határhoz. Bebizonyította ezt a csütörtöki választás. A polgárság ítélte. Az ítélet felebbzhetetlen. Nem kellene nekünk városházi hivatalos jelöltek, akik majd csak azzal dicsekesznek, hogy ők város atyák a város atyái, holott a város ügyeivel semmit sem törődnek. Új emberek kellene nekünk új szellemmel. Vér a vérünkől, aki velünk érez, Tudja mi a bajunk, és igyekezni fog segíteni rajtunk. Ez volt az ítélet. A városházi hivatalos jelöltek megbuktak.

Álljunk csak meg ennél az eseménynél. Mert esemény. Vagy nem az, mikor a hatalom részesei elveszítik lábuk alól a talajt, s a polgárok, akik eddig biztak bennök, fület mutatnak nekik. Nem kellett többé nekünk. Elég, hogy eddig ámitottatok. Nagy esemény ez. Sőt mondhatjuk óriási. Érdemes, hogy gondolkodjunk róla.

A gondolkodás leszűrt eredménye, hogy — rendszerváltozással állunk szemben. Hiába rázzák sokan a fejüket. Igenis azzal. Mert mi volt eddig? Klickrendszer. Összeállott néhány úr, aki dirigálta a várost, kezelte a város ügyeit úgy, ahogyan akarta. De hiszen az nem lehet, mondaná valaki, hát a törvényhatósági bizottság ellenőrző szerepe? Az semmi? Bizony semmi, sőt a semminél is kevesebb volt. Gondoskodtak azok az urak, akik a klick tagjai voltak, hogy ne legyen ellenőrzés. Azokat választották meg az ellenőrző törvényhatósági bizottság tagjaiul, akiket ők akartak. Vagy nem volt-e úgy? Itt a legeklatánsabb példa az ellenőrzésről. A múlt havi küzdelem a város vagyoni ügyeiről, a költségelőirányzatról. Másfél óra alatt elintézték. Kérdezzük, szólott-e valaki érdemlegesen, megbírálta-e szigorú tárgyilagossággal a város anyagi helyzetét, a gazdálkodást a polgárok bőrére? Véde-e valaki a polgárok érdekeit félretéve minden kicsinyes okot? Ugy-e nem. Az a két-három ember, aki felszólalt tessék-

lássék, nem arról beszélt, nem azt követelte, hogy gazdaságosabban bánjanak a polgárok vagyonával, nem nyújtott tanácsot a bajok orvoslására, hanem vallásháborúsdit játszottak. A XX. században! Ez faktum. Azt hisszük elég ez az egy eset is tételünk megvilágítására, hogy az eddigi városatyák, csak névleg azok.

Tulajdonképpen szavazógépek. A klicknek, a néhány urnak akaratlanul is vak eszközei, akik mindenre bólintgatnak, hogy — jól van. Megszavazzuk. Mit törődjenek a városnak, a polgároknak az érdekeivel, mikor úgy sem a polgárok parancsolnak, hanem a szentséges Klickr. A nagy hatalom, amely ha akarja fölemel, ha akarja lesújt, s te halott vagy erkölcsileg, anyagilag, mert hiszen a klick kezében vannak a takarékpénztárak, a bankok. Eljött a választás. Az urak megint jelöltek. A polgárok szavaztak. Az eredmény, — a klick csúfos bukást szenvedett. Sebet kapott. Tátongó sebet, melyet nem fog semmiféle kuruzsló beheggeszthetni. Örökké tátongó seb lesz, mely elűszkösíti a régi rendszert.

A morva.

— A »Selmeci Újság« eredeti tárcája. —

Irtta: **Icz.** (Vége.)

Nem akart odakint maradni ma este egy cseppet se, mert tetszik tudni, ott szoktunk üldögélni egy nagy tuskón, ami oda van vetve a kapuba, az »agáckafa« alá . . .

Elhallgatott, elmélázott. Falu helyen majd minden portának van ilyen »agáckafája.« Nekem ezek a fák szebbet tudnak mesélni, mint a Hotel d'Or selyemmel bélelt, kábitó parfümmel telített, lomha levegőjű »chambre séparé«-i vagy a lagunák csobogó, tengerziven ringó bársonyos ülésű hűs, nevezetes gondolái. Hejh! Igazabb, emberibb a vérnek szerelmes forrongása akácillat mellett.

Egyszerű két lélek, naptól barna két kéz egybefonódása tiszta, szép költemény, amelynek zenéje egyszerű öreg fa levélzizegése. Isten költeménye. Isten ellen vétkes, aki szétszakgatja. Rosszabb a zsványnál!

Rosszabb a zsványnál, — így folytatta Csorba is.

A kapitányra értette, a mi morvánkra, akinek méreggel kevert sűrű vérét vad indulatba hozta a Marika szépsége.

Tudta, hogy nem boldogul szépszerével a leánnyal. Az övének akarta mégis minden

áron, különben, úgy érezte, megőrjiti a szenvedély. Nőhódító lovagi tervét arra alapította, hogy a Marika »özvegy ember« nagybátyja a táborban is ismert notórius vén gazember volt. Felhasználta azután közvetítőnek számvevő altisztjét, aki nem azért vett otthon házat (napi 90 fillér lénungból!), hogy ne örömet vállalkozzék ilyen jövedelmező — piszkosságra.

Egy kis pálinka meg egy ötvenes a jó István bácsinak, egy raktár nyitva felejtés a derék számvevőnek — és ki volt eszelve a gyönyörűséges haditerv, miként lehet egy védetlen templomot bevenni és sáros csizmával oltárát szétrugni.

István bácsi ez este megmondta a hűgának, hogyha a katonája megint erre lödörög estére, hát tisztára agyonvágja. Ő ugyan átmege két szóra a faluvégre a komához, de ha egy tiszt ur keresné, csak vezesse Marika a szép szobába, majd jön ő nemsokára.

A lánynak egyenes lelkében, kicsinyke eszében nem formálódott ki erre a parancsra teljes egészében az ellene vetett rút háló. Csak tele volt rossz sejtelemmel. Félt, de még jobban féltett.

Tudta, hogyha őt magát fenyegeti is valami veszély, attól szerelmese nem védheti

meg. Óh! Egy tiszt ur ellen mit tehet egy szegény közlegény! Viszont Csorba Andrásnak ismerve nagy szerelmét, heves magyar vérért, nem mert szólni neki az egész dologról. Könyörgött, ne kérdezze, csók menjen, menjen. Majd holnap . . . máskor ismét jöhet.

Nagy sokára, egynehány csók árán keservesen belenyugodott végre a fiú, hogy jó, hát megy, de holnap ilyenkor ismét eljön és ha török, ha szakad, meg kell mondani a Marikának, miért küldi el ma este.

Bizony nem ment ő másnap oda szegény. Addig búcsúztak, míg egyszer csak hallják:

— Itthon van István gazda?

András rémülve fordul hátra, önkénytelen haptákba vágva magát erre a hangra. A morva!

A másik pillanatban már árad a szó a morva száján és eleresztve lova kantárszárát, két kézzel üti a szerencsétlen legényt.

— Pusztulj! kutya, gazember, — kiszökni, bitang, hogy ezzel a . . .

Olyannak nevezte Marikát, hogy az istenadta Csorbának csikorgott a foga tehetetlen, keserű dühében, mikor ezt elmondta.

— Hejh! önkéntes ur, annak a vastag nádpálcának az ütése nem fáj úgy, mint az, hogy ezért a szóért keresztül nem gázol-

Uj emberek kerültek be a város parlamentjébe. Uj emberek, uj szellemmel. Legalább azt reméljük. A függetlenségi és 48-as pártköré a diadal, meg egy kevéssé a mienk. A mi lapunké. S erre mi büszkéek vagyunk, Még büszkébbek vagyunk arra, hogy e lapnak a szerkesztőjét is kitüntette a polgárság bizalmával. Köszönet érte, mert ez a választás csak azt bizonyítja, hogy a szerkesztőnk kitüntető bizalmat e lap közleményei ébresztették fel. Hogy jó választás volt-e, azt a jövő megmutatja. Az bizonyos, hogy lapunk szerkesztője a bizottságban is azt az irányt fogja követni, melyben lapunk eddig is haladt.

A választás eredményét, amint az már természetes is, ezt a bukottak átkai kísérik. Igyekeznek is mindenféleképpen kifejezésre juttatni. Saját bűneiket, saját rendszerüket, egyetemességüket már jó eleve rá akarják tolni, s fejükre olvasni a tisztakezű, ép elméjű s gondolkozásuakra. Beszélnek, méltatlankodnak. Ugyan-ugyan jó uraim! Önök beszélnek a klikk, a vallásháborusdit játszó, a még csak nem régen — mondjuk májusban — oly jól szervezettek?! Ugy-e jó volna most ráfogni a polgárok igazságos ítéletét a saját rendszerükre?! Lássák be már végre valahára, hogy saját maguk voltak eddigi hatalmuk megölei. Öngyilkosokká lettek, akik nem törődömségükkel, fenhéjázásukkal megásták a sirt maguknak. Nyugodjanak bele. Elmélkedjenek a történetek fölött s tanuljanak az esetből. Könnyű levonni a tanulságot. Ha vállalkozom

hatok rajta. De agyonlőnének tudom. Szegény öreganyám meg várja otthon a kereső két kezét. Ha ő nem volna . . .

* * *

A napokban ezt olvastam egy napilapban: »Egy kitűnő katona véletlen halála. Tegnap éjjel X. tüzér százados, mint ezred ügyeletes tiszt vizsgálta az őrséget. Az egyik lőportoronynál álló őr, Csorba András köztüzér, miután vnlószínűleg a hatalmas szél zugásától a jelszót nem hallotta és mert többszöri felszólítás ellenére közeledett a nélkül, hogy ő a sötétben felismerte volna — rálőtt a századosra, akit a golyó szívéen talált. A tüzér csak annyiban követett el szabálytalanságot, hogy kissé korán lőtt, e miatt néhány hónapi börtönt fog szenvedni. Katonai körökben általános a részvét, mert az elhunyt százados egyike volt a tüzérség legkiválóbb tisztjeinek stb.«

Ezt olvastam. Mikor este lefeküdtem, sokáig néztem a képet a kályha tüzének imbolygó fényénél . . .

Mikor a tűz kialudt, az ulolsó lobbanással, mintha hirtelen felém fordult volna az a legény ott a képen és felemelt ujját az ajkára tette volna . . . Vagy már akkor talán álmotdram?

valamire, teljesítem kötelességemet. Ha nem teszem, megérdemlem, hogy elcsapjanak, kidobjanak. Ez az önök esete hatalmas uraim. Javuljanak meg! Sohasem késő.

A polgármester választáshoz.

Selmebánya, 1906. dec. 10.

Milyen legyen a város új polgármestere? Ez most a kérdés, amely városunk közönségét legjobban érdekli. Minden esetre nem olyan, amilyenek azt a városi tisztikar óhajtja. Ők egy kellemes, jó főnököt szeretnének, a város közönsége pedig erélyes, szigorú, önzetlen férfit, ki a személyes érdekeket mindig a közérdeknek tudja alá rendelni. Aki sógorság, barátság címén nem nézi el tisztviselőnek semmiféle mulasztását és nem üldözi a polgárokat, ha azok a városban tapasztalható hiányokat firtatják.

Hiszen papiroson eddig is mindig a város vezetőségének volt igaza. A kimutatások szerint minden a legnagyobb rendben volt és van. És mégis az az eredmény, hogy zülük, sülyed a város rohamosan.

A városi tisztviselők egyre panaszkodnak, hogy őket üti mindenki, holott a városban észlelhető bajoknak az okai mások és nem ők. Mindaddig míg a mostani rend meg nem változik, míg például a városi mérnöki munkákat a számvevőség is végzi, addig ne számítsanak a közönség rokonszenvére.

Lássunk a mostani állapotokra nézve jellemző példát. A főiskola tudományos céljaira nincs víze a városnak, de ugyanakkor egy városi tisztviselő pálinka főzőjében éjjel napal bőven ontja a hűtésre szolgáló vizet a vízvezeték. És felszólalt ez ellen valaki? Természetes, hogy városunkban »városi urnak« minden szabad. Igaz, hogy sokan azt is gondolhatták, a pálinkahűtés nemesebb cél, mint a főiskola mindenféle kísérletezése.

A polgármesternek vagonilag lehetőleg függetlennek kell lennie. Erre nézve meggyeizzük a következőket. A budapesti gyárakban a szerződő tisztviselő az első pontban elismeri azt, hogy állását felmondottnak tekintik, ha a gyár tudomására jut, hogy bárminő kis adóssága van. És ime a csoda mégis megtörténik. Az az ezer és ezer igen kis fizetésű tisztviselő megtud élni adósság nélkül. Persze nem járnak minden nap korcsmába, kávéházba, csupán azt az elvet tartják szem előtt, hogy addig nyujtózna, amíg a takaró ér. Ezt az alapvetet kellene a mi városi tisztviselőinkre is erkölcsi kényszerrel oktroálni, mert hiszen hogyan kezeljen közvagyon az, ki saját szénáját sem tudja rendben tartani.

Városunk vidéke, fekvése páratlan szép, igazi csodát lehetne belőle varázsolni. De jelen állapotában valóban olyan, hogy művelt ember rabságnak tekintheti az itteni tartózkodást. A világtól elzárva, igaz kereskedelem nélkül a szószeres értelmében az állam kegyelem kenyerén tengődik ez az egykor elég gazdag, büszke város. Mert hiszen ha az állam nem fizetné kegyelemből a bányászat óriási deficitjét, ha nem tartaná itt kegyelemből a főiskolát, a város azonnal kis faluvá sülyedne.

A jelen állapot elrettentő; városunk pizkos a szélső határokig. Hogy egy Zólyom-

megyei orvos szavaival éljek: » . . . egész életemben nem láttam annyi szemetet egy halomban, mint egy némely selmeci ház udvarán? A piszokkal jár a fertőző betegség, mely főleg a gyermekeket pusztítja.

Az új polgármester első és fő dolga vasmarokkal megragadni a város vezetését. Tisztelje a tisztviselők jogait, de egyben a legnagyobb szigorral ellenőrizze kötelességeik teljesítését. Ne feledje soha, hogyha ilyen ügyből kifolyólag erősebb eszközöz kellene nyulnia, az egész város közönsége az ő oldalán lesz. Ha ez így fog történni, úgy megszünik majd a közönség panaszkodni a »városi gazdálkodás« ellen.

Második fődolga a város belsejét kissé rendbe szedni, a szegény munkásnép lakásvizonyait tanulmányozni, a köztisztaságot és közegészséget európai színvonalra emelni, szinte halljuk erre az eddigi választ: » . . . hiszen lesz rend és tisztaság és minden ami csak kell, de lesz is olyan oótadó, hogy belekábultok »Most is van pótadó, most is kábúlnak és még sincs a városban sem rend, sem tisztaság.

További elsőrendű kötelessége, melyet a város közönsége új polgármesterétől elvár, a vasutügy megoldása. Olyan a vasut a város életében, mint az emberi testben az erek. Ezek viszik a vért, az erőt, életnek. E nélkül a test elhal. Ha városunk keresztül menő fővonalon feküdnék, lenne iparunk, kereskedelmünk, lüktetne az élet, szóval reményünk lehetne városunk újból való felvirágzására.

A vasutat minden uton-módon mielőbb meg kell szerezni, addig nyugodni nem szabad. És ebben is számít a város közönsége az új polgármester erélyére és kitartására.

Sok minden, alapvető kívánságot irhatnánk még össze. Egyelőre ennyi is elég.

Összefoglalva néhány szóban az eddigieket, azt óhajtjuk, hogy olyan ember legyen az új polgármester, aki ebből a piszkos, egészségtelen, de jobb sorsra érdemes, gyönyörű fekvésű városból tiszta, egészséges, modern, európai várost varázsoljon. Ha ebben a törekvésében darázs-fészekbe kellene nyulnia, bizton számíthat a közönség támogatására.

.

Poros irások.

A polgármesteri hivatalban egyszer egész komolyan azt mondták, hogy közügyekkel nem foglalkozom.

Minthogy a meddő vitáknak ellensége voltam mindig, nem tiltakoztam, hanem elhatároztam, hogy többet fogok azokkal foglalkozni.

Az a mondás, hogy szegények vagyunk, már akkor is divatban volt. Én azon gondolkodtam, miért vagyunk szegények. Gondolat gondolatot ért s nagyon hamarosan rá jöttem arra, hogy szegénységünknek az is egyik oka, miszerint három pénzintézetünk, két temetkezési együletünk és egy külön zálogházunk van s ezenkívül még egy bányatársulata is létezik, amelyek mindannyian kölcsönök adásával foglalkoznak.

Rájöttem arra, hogy emberi szempontból nagyon igazságtalanul szednek a kisebb kölcsönöktől nagyobb kamatot, mint a nagyobbaktól, mert hiszen a kisebb kölcsönöket éppen a szegényebb néposztály szedi, rájöttem, hogy

a pénzüzetek a kisebb kölcsönöknél nemcsak magasabb kamatot szednek, de a törvényes kamatláb magasságát sem respektálják, hanem 9—14%-os kamatot is szednek s ez a körülmény erős összefüggésben van a szegény néposztálynak fokozódó nyomorával.

Hát ez határozottan közérdeklő ügy. Nosza! Rajta!

1905. április hó elején kérvényt adtam be a törvényhatósági bizottsághoz, melyben az 1886. XXI. t. c. 2. §-ának azon rendelkezésére hivatkozva, hogy »... a törvényhatósági bizottságok egyéb közérdeklő ügyekkel is foglalkozhatnak,« — kértem, hasson oda a törvényhatósági bizottság a maga erkölcsi tekintélyével, miszerint ez a nyomort határozottan tetéző abusus megszüntetessék.

Mi történt?

A kérvényt kiadták véleményezés végett a tisztí ügyésznek. Ezt a ténykedést úgy hívják a közigazgatásnál, hogy: »schieber.«

1905. május 11-én 3804/905. szám alatt értesített a polgármester, hogy »a tisztí ügyész javaslatához képest a kérvény illetékes elintézés végett a közigazgatási bizottsághoz áttétetik.«

Ezt megfélebbeztem különösen azért, mert én a törvényhatósági bizottsághoz adtam be a kérvényt s azt akartam, hogy a közgyűlés foglalkozzék a dologgal és foglaljon állást.

A tárgysorozat összeállításakor az ügy nem véletlenül a legutolsók közé került, hogy akkor legyen soros, amikor már alig van ott valaki a közgyűlésen.

1905. június 13-án a közgyűlés 4176/405. számú határozatában kimondta, hogy: »a kérvényt illetékes elintézés végett a közigazgatási bizottsághoz teszi át, mert dr. Wagner László kérvényében felhossa, hogy a pénzüzetek által szedett magasabb kamatláb gátolja a szegényebb néposztály boldogulását, már pedig az 1883. XXI. t. c. 10. §-a világosan rendeli, hogy ha valamely vidék elszegényedésére nézve a gyanuok a magasabb kamatlábra mutatnak, a közigazgatási bizottság az ügyállást megvizsgálhatja, az igazságügyminiszterhez indokolt felterjesztést intéz, ki annak alapján az eljárást hivatalból elrendelheti.«

Ezt »müschieber«-nek hívják.

1905. július 12-én a közigazgatási bizottság 120/905. szám alatt így határozott: »miután dr. Wagner László a közgyűléshez intézett kérvényében azon állítását, hogy a selmeci népbank és hitelintézet 8%-nál magasabb kamatlábat szed, konkrét esetekkel nem igazolja, felhívja nevezettet, hogy állításának igazolására kérvényét a konkrét adatok elsorolásával pótolja.«

Ez is »müschieber« volt, mert hiszen a közigazgatási bizottság minden tagja az idegen helyen lakók kivételével tudta, hogy állításom nem alaptalan.

Ezt is megtettem. Csatoltam egy váltót és kértem, hallgassák ki azokat a városi tisztviselőket, akik a bankoknál részben, mint igazgatók, részben mint adósok szerepelnek, — igaz-e, amit állítok? Ma 1906. december 13-a van s én még mindig várom a közigazgatási bizottság intézkedését s az erre vonatkozó értesítést, de — hiába.

Közigazgatási nyelven ezt úgy hívják: »kényes kérdések megdöglesztése.« Ez is művészet.

A gyöngébbek kedvéért elmondhatom, hogy ez a dolog azért kényes, mert az állítás

ugyan igaz, de ennek a visszas állapotnak orvoslása esetén a pénzüzetek évenként egy pár ezer koronát veszítenének s akkor nem lehetne annyi osztalékot adni a részvényeseknek s a pénzüzetek nem azért adnak a városi tisztviselő igazgatóknak díjakat és procens márkákat, hogy ellenük dolgozzanak, hanem azért, hogy befolyásukat az intézet érdekében érvényesítsék.

A közérdek az mellékes.

A város leendő polgármesterét kérem, legyen szives utána nézni, hol van az a régi irás megakadva és mozgassa meg az ügyet, mert ez igazán közérdeklő ügy és borányos módon összefügg a tömeges kivándorlással, kérem továbbá arra is, hogy hasson oda, miszerint a városi tisztviselők ne legyenek bankhivatalnokok, mert ez sok munkát ad és a munkával ugyis agyon vannak nyomorítva.

Azon esetre, ha a leendő polgármester ezen soraimat nem olvasná vagy nem lenne elég erélyes, a törvényhatósági bizottságot kérem, hogy őt erre a visszas állapotra figyelmeztesse.

Wagner László dr.

Selmecbánya foruma.

— A város közgyűlése. —

December 11.

Csöndes közgyűlésre volt kilátás, s a nyugodt auspiciumok teljeseztek is. Új szint, elevenséget kölcsönzött a közgyűlésnek az öt új thatósági bizottsági tagnak a bevonulása. Mindjárt első szereplésükkel bebizonyították, hogy érdemes tagjai akarnak lenni a bizottságnak. Legelső szereplésüket a tárgy kényes volta miatt nem a legrokonszenvebben kezdhették. Ugyancsak zúgott a régi szavazógárda. Ez azonban nem zsenirozta őket, hiszen a város polgárainak anyagi érdekeit védtek. — Vihnye fürdő bérleti ügyét ismét levették a napirendről. Egyedül érdekes dolog és zajos hatású tárgy Zóلمي erdőmester felszólalása volt az Országos Erdészeti Egyesület közgyűlésén tárgyalt tervről, hogy t. i. elviszik a főiskolát. A közgyűlés egyébiránt szokatlanul népes volt. Ha még megjegyezzük, hogy az elnöklő főispán a napirend előtt szép szavakkal parentálta el a boldogult polgármestert, azt hisszük, nagy vonásokban megrajzoltuk a közgyűlés képét.

Jelen voltak a közgyűlésen: Ács József, Ágfalvi Alajos, Altmann Imre, Arthold Géza, Boleman Ede, Csányi Ottó, Ernst Zsigmond, Farbaky István, Fizély Károly, Gászó Mihály, Greguss Antal, Guba Pál, Händel Vilmos, Heincz Hugó, Hlavathy József, Hornyacsek István, Horváth Kálmán, Joerges Agost, Kapp Jakab dr., Király Ernő, Králik Károly, Liha Antal, Oszvaldt Gusztáv, Pelachy Ferenc, Richter Ede, Schwartz Ottó dr., Sobó Jenő, Stuller Gyula, Székely Vilmos, Szél László dr., Sztancsay Miklós, Ungár Kálmán dr., Velics György, Vitális István dr., Vojtás Mátyás, Vörös Ferenc, Wagner László dr., Weisz Ignác, Weisz Jakab, Zóلمي Imre.

A közgyűlés lefolyásáról tudósításunk a következő:

Jelentés a mult hónapról.

A közgyűlésen Lits Gyula főispán elnökölt. A közgyűlés megnyitása után Lits Gyula meleg szavakkal emlékezett a megboldogult polgármesterről, kiemelve a város és a társadalomban szerzett kiváló érdemeit, hazafiságát, szorgalmát s páratlan munkabírását. Indítványozza, hogy Sztinyai érdemei jvkben örökíttessenek meg, az özvegyhez részvét

iratot intézzenek, s képét a közgyűlési terem számára festessék meg. Az indítványt a közgyűlés egyhangulag elfogadta. Sztancsay Miklós főjegyző felolvassa ezután a polgármester-helyettes havi jelentését. Lits főispán vonatkozással a jelentésre megjegyzi, hogy a polgármesteri állás meg fog hirdettetni, a kandidáló bizottságot is kijelöli, s a jövő közgyűlés dönt az állás betöltéséről.

Heincz Hugó Sztinyairól emlékeztetve indítványozza, hogy árván és szegényen maradt családjá segélyezésére 600 korona segély nyujtassék, egyszer s mindenkorra.

Wagner László dr.: Nagyon sajnálja, hogy mindjárt első felszólalásában ellenzékiesskednie kell, s hogy úgy tűnik fel, mintha a kegyelet zavarná, de meg van győződve róla, hogy a polgárság őt azért küldte ide, hogy megvédje anyagi érdekeit. Nem szavazhatja s a nyugdíjalap máris túl van terhelve meg Heincz indítványát, mert a város koldus. Különbben is nem méltó a törvhatósági bizottsághoz ez a 600 koronás alamizsna. Társadalmi téren nagyobb összeget juttathatnának az özvegynek.

Ungár Kálmán dr. hozzájárul Wagner indítványához.

Händel Vilmos: Ez az összeg csak pillanatnyi segély. A rendes nyugdíjat ugyis megkapja az özvegy.

Wagner László dr. megmarad állításpontja mellett.

Farbaky István: Pártolja Heincz indítványát, amelyet a közgyűlés elfogadott. A polgármester-helyettes jelentését tudomásul vették. Következő pont a gazdasági tanácsos, az erdőmester és a mérnök jelentése. Ezek a jelentések is tudomásul szolgáltak. Zóلمي erdőmester, jelentése kapcsán megemlékezik az Országos Erdészeti Egyesület kongressusáról. Megemlíti azt a városunkra nézve káros tervet, a gazdasági egyetem tervét. Ebben az egyetemenbennfoglaltatnék az erdőszeti fakultás is. Ez a terv a főiskola elvitelével járna. Végzetes ránk nézve ez a terv, mert rekompenciáról szó sincsen. Sürgős intézkedést kér.

Sobó Jenő: Nem az egész főiskola elviteléről van szó hanem csak az erdőszetiről.

Lits főispán: Indítványozza, hogy készítsenek memorandumot, hogy e várossal immár összeforrott intézményt el ne vigyék.

Farbaky István: Mint 1850-ben, úgy most is indítassék küldöttség a órn zsámolyához.

Händel Vilmos szakemberekből állt bizottsághoz kívánja utasítani az ügyet. A közgyűlés elfogadja Händel indítványát s Heincz Hugó, Sobó Jenő, Farbaky István, Händel Vilmos és Zóلمي Imre tagokból álló bizottságot küld ki a memorandum elkészítésére. A városi jövedéki hivatalnak meg a számvevőségnek havi jelentését elfogadja. A belügyminiszternek jóváhagyását a Benedikt-táró telkének meg vételét illetőleg tudomásul vették. Az 1907. év folyamán a városi gyámpénztárban a gyámoltak és gondnokoltak javára kezelt készpénzvagyonnak 50%-a a Takarékpénztár, 40% a Népbank és 10%-a a Hitelintézetnél helyeztetik el.

A magasházi husarúlási csarnok fülkéiért ezentul helypénzt fognak szedni.

A bankai Grets féle kertet a közgyűlés Csorba Ödönnek adta bérbe évi 70 koronáért.

Ertl Vilmos dijnok 2 kor napidijának 2 kor. 40 fill.-re való felemelését Wagner László dr. ellenzi elvi szempontból, mert nincs felvéve a költségelőirányzatba.

Farbaky István és Baán Elemér pártolják Wagner indítványát, amelyet a közgyűlés elfogad.

Bizottságok választása

következett ezután. Megalakították a következők:

Bor-ellenőrző bizottság. Elnök: Tóth Imre, Tagok: Schelle Róbert, Bencze Gergely, Jezsovits Károly, Faller Károly, Fizély Károly, Lestyánszky József, Hornyacsek István, Joerges Agost.

A fegyelmi választmány tisztí ügyész helyettese Heincz Hugó lett.

Igazoló választmány. Elnök: Jezsovits Ká-

Uj emberek kerültek be a város parlamentjébe. Uj emberek, uj szellemmel. Legalább azt reméljük. A függetlenségi és 48-as pártköré a diadal, meg egy kevéssé a mienk. A mi lapunké. S erre mi büszkék vagyunk, Még büszkébbek vagyunk arra, hogy e lapnak a szerkesztőjét is kitüntette a polgárság bizalmával. Köszönet érte, mert ez a választás csak azt bizonyítja, hogy a szerkesztőnket kitüntető bizalmat e lap közleményei ébresztették fel. Hogy jó választás volt-e, azt a jövő megmutatja. Az bizonyos, hogy lapunk szerkesztője a bizottságban is azt az irányt fogja követni, melyben lapunk eddig is haladt.

A választás eredményét, amint az már természetes is, ezt a bukottak átkai kísérik. Igyekeznek is mindenféleképpen kifejezésre juttatni. Saját bűneiket, saját rendszerüket, egyetemességüket már jó eleve rá akarják tolni, s fejükre olvasni a tisztakezű, ép elméjű s gondolkozásuakra. Beszélnek, méltatlankodnak. Ugyan-ugyan jó uraim! Önök beszélnek a klikk, a vallásháborusdit játszó, a még csak nem régen — mondjuk májusban — oly jól szervezettek?! Ugy-e jó volna most ráfogni a polgárok igazságos ítéletét a saját rendszerükre?! Lássák be már végre valahára, hogy saját maguk voltak eddigi hatalmuk megőelői. Öngyilkosokká lettek, akik nem törődésükkel, fenhéjazásukkal megásták a sirt maguknak. Nyugodjanak bele. Elmélkedjenek a történetek fölött s tanuljanak az esetből. Könnyű levonni a tanulságot. Ha vállalkozom

hatok rajta. De agyonlónénék tudom. Szegény öreganyám meg várja otthon a kereső két kezét. Ha ő nem volna . . .

* * *

A napokban ezt olvastam egy napilapban: »Egy kitűnő katona véletlen halála. Tegnap éjjel X. tüzér százados, mint ezred ügyeletes tiszt vizsgálta az őrséget. Az egyik lőportoronynál álló őr, Csorba András köztüzér, miután vnlószínűleg a hatalmas szél zugásától a jelszót nem hallotta és mert többszöri felszólítás ellenére közeledett a nélkül, hogy ő a sötétben felismerte volna — rálőtt a századosra, akit a golyó szívéen talált. A tüzér csak annyiban követett el szabálytalanságot, hogy kissé korán lőtt, e miatt néhány hónapi börtönt fog szenvedni. Katonai körökben általános a részvét, mert az elhunyt százados egyike volt a tüzérség legkiválóbb tisztjeinek stb.«

Ezt olvastam. Mikor este lefeküdtem, sokáig néztem a képeket a kályha tüzének imbolygó fényénél . . .

Mikor a tűz kialudt, az ulolsó lobbanással, mintha hirtelen felém fordult volna az a legény ott a képen és felemelt ujját az ajkára tette volna . . . Vagy már akkor talán álmotadtam?

valamire, teljesítem kötelességemet. Ha nem teszem, megérdemlem, hogy elcsapjanak, kidobjanak. Ez az önök esete hatalmas uraim. Javuljanak meg! Sohasem késő.

A polgármester választáshoz.

Selmebánya, 1906. dec. 10.

Milyen legyen a város új polgármestere? Ez most a kérdés, amely városunk közönségét legjobban érdekli. Minden esetre nem olyan, amilyennek azt a városi tisztikar óhajtja. Ők egy kellemes, jó főnököt szeretnének, a város közönsége pedig erélyes, szigorú, önzetlen férfit, ki a személyes érdekeket mindig a közérdeknek tudja alá rendelni. Aki sógorság, barátság címén nem nézi el tisztviselőinek semmiféle mulasztását és nem üldözi a polgárokat, ha azok a városban tapasztalható hiányokat firtatják.

Hiszen papiroson eddig is mindig a város vezetőségének volt igaza. A kimutatások szerint minden a legnagyobb rendben volt és van. És mégis az az eredmény, hogy züllik, süllyed a város rohamosan.

A városi tisztviselők egyre panaszkodnak, hogy őket üti mindenki, holott a városban észlelhető bajoknak az okai mások és nem ők. Mindaddig míg a mostani rend meg nem változik, míg például a városi mérnöki munkákat a számvevőség is végzi, addig ne számitsanak a közönség rokonszenvére.

Lássunk a mostani állapotokra nézve jellemző példát. A főiskola tudományos céljaira nincs víze a városnak, de ugyanakkor egy városi tisztviselő pálinka főzőjében éjjel nappal bőven ontja a hűtésre szolgáló vizet a vízvezeték. És felszólt ez ellen valaki? Természetes, hogy városunkban »városi urnak« minden szabad. Igaz, hogy sokan azt is gondolhatták, a pálinkahűtés nemesebb cél, mint a főiskola mindenféle kísérletezése.

A polgármesternek vagonilag lehetőleg függetlennek kell lennie. Erre nézve meggyeizzük a következőket. A budapesti gyárakban a szerződő tisztviselő az első pontban elismeri azt, hogy állását felmondottnak tekintik, ha a gyár tudomására jut, hogy bárminő kis adóssága van. És ime a csoda mégis megtörténik. Az az ezer és ezer igen kis fizetésű tisztviselő megtud élni adósság nélkül. Persze nem járnak minden nap korcsmába, kávéháza, csupán azt az elvet tartják szem előtt, hogy addig nyujtóznak, amíg a takaró ér. Ezt az alapelvet kellene a mi városi tisztviselőinkre is erkölcsi kényszerrel oktroálni, mert hiszen hogyan kezeljen közvagyonot az, ki saját szénáját sem tudja rendben tartani.

Városunk vidéke, fekvése páratlan szép, igazi csodát lehetne belőle varázsolni. De jelen állapotában valóban olyan, hogy művelt ember rabságnak tekintheti az itteni tartózkodást. A világtól elzárva, igaz kereskedelem nélkül a szószeros értelmében az állam kegyelem kenyere tengődik ez az egykor elég gazdag, büszke város. Mert hiszen ha az állam nem fizetné kegyelemből a bányászat óriási deficitjét, ha nem tartaná itt kegyelemből a főiskolát, a város azonnal kis faluvá süllyedne.

A jelen állapot elrettentő; városunk piszkos a szélső határokig. Hogy egy Zólyom-

megyei orvos szavaival éljek: » . . . egész életemben nem láttam annyi szemetet egy halomban, mint egy némely selmeczi ház udvarán? A piszokkal jár a fertőző betegség, mely főleg a gyermekeket pusztítja.

Az új polgármester első és fő dolga vasmarokkal megragadni a város vezetését. Tisztelje a tisztviselők jogait, de egyben a legnagyobb szigorral ellenőrizze kötelességeik teljesítését. Ne feledje soha, hogyha ilyen ügyből kifolyólag erősebb eszközöz kellene nyulnia, az egész város közönsége az ő oldalán lesz. Ha ez így fog történni, úgy megszünik majd a közönség panaszkodni a »városi gazdálkodás« ellen.

Második fődolga a város belsejét kissé rendbe szedni, a szegény munkásnép lakásvizonyait tanulmányozni, a köztisztaságot és közegészséget európai színvonalra emelni, szinte halljuk erre az eddigi választ: » . . . hiszen lesz rend és tisztaság és minden ami csak kell, de lesz is olyan oótadó, hogy belekábultok »Most is van pótadó, most is kábulnak és még sincs a városban sem rend, sem tisztaság.

További elsőrendű kötelessége, melyet a város közönsége új polgármesterétől elvár, a vasutügy megoldása. Olyan a vasut a város életében, mint az emberi testben az erek. Ezek viszik a vért, az erőt, életnek. E nélkül a test elhal. Ha városunk keresztül menő fővonalon feküdnek, lenne iparunk, kereskedelmünk, lüktetne az élet, szóval reményünk lehetne városunk újból való felvirágzására.

A vasutat minden uton-módon mielőbb meg kell szerezni, addig nyugodnunk nem szabad. És ebben is számít a város közönsége az új polgármester erélyére és kitartására.

Sok minden, alapvető kívánságot irhatnánk még össze. Egyelőre ennyi is elég.

Összefoglalva néhány szóban az eddigieket, azt óhajtjuk, hogy olyan ember legyen az új polgármester, aki ebből a piszkos, egészségtelen, de jobb sorsra érdemes, gyönyörű fekvésű városból tiszta, egészséges, modern, európai várost varázsoljon. Ha ebben a törekvésében darázs-fészekbe kellene nyulnia, bizton számíthat a közönség támogatására.

.

Poros irások.

A polgármesteri hivatalban egyszer egész komolyan azt mondták, hogy közügyekkel nem foglalkozom.

Minthogy a meddő vitáknak ellensége voltam mindig, nem tiltakoztam, hanem elhatároztam, hogy többet fogok azokkal foglalkozni.

Az a mondás, hogy szegények vagyunk, már akkor is divatban volt. Én azon gondolkodtam, miért vagyunk szegények. Gondolat gondolatot ért s nagyon hamarosan rá jöttem arra, hogy szegénységünknek az is egyik oka, miszerint három pénzintézetünk, két temetkezési egyesületünk és egy külön zálogházunk van s ezenkívül még egy bányatársulad is létezik, amelyek mindannyian kölcsönök adásával foglalkoznak.

Rájöttem arra, hogy emberi szempontból nagyon igazságtalanul szednek a kisebb kölcsönöktől nagyobb kamatot, mint a nagyobbaktól, mert hiszen a kisebb kölcsönöket épen a szegényebb néposztály szedi, rájöttem, hogy

a pénzüzetek a kisebb kölcsönöknél nemcsak magasabb kamatot szednek, de a törvényes kamatláb magasságát sem respektálják, hanem 9—14%-os kamatot is szednek s ez a körülmény erős összefüggésben van a szegény néposztálynak fokozódó nyomorával.

Hát ez határozottan közérdekuügy. Nosza! Rajta!

1905. április hó elején kérvényt adtam be a törvényhatósági bizottsághoz, melyben az 1886. XXI. t. c. 2. §-ának azon rendelkezésére hivatkozva, hogy »... a törvényhatósági bizottságok egyéb közérdeku ügyekkel is foglalkozhatnak,« — kértem, hasson oda a törvényhatósági bizottság a maga erkölcsi tekintélyével, miszerint ez a nyomort határozottan tetőző abusus megszüntetessék.

Mi történt?

A kérvényt kiadták véleményezés végett a tisztii ügyésznek. Ezt a ténykedést úgy hívják a közigazgatásnál, hogy: »schieber.«

1905. május 11-én 3804/905. szám alatt értesített a polgármester, hogy »a tisztii ügyész javaslatához képest a kérvény illetékes elintézés végett a közigazgatási bizottsághoz áttétetik.«

Ezt megfélebbeztem különösen azért, mert én a törvényhatósági bizottsághoz adtam be a kérvényt s azt akartam, hogy a közgyűlés foglalkozzék a dologgal és foglaljon állást.

A tárgysorozat összeállításakor az ügy nem véletlenül a legutolsók közé került, hogy akkor legyen soros, amikor már alig van ott valaki a közgyűlésen

1905. június 13-án a közgyűlés 4176/405. számú határozatában kimondta, hogy: »a kérvényt illetékes elintézés végett a közigazgatási bizottsághoz teszi át, mert dr. Wagner László kérvényében felhossa, hogy a pénzüzetek által szedett magasabb kamatláb gátolja a szegényebb néposztály boldogulását, már pedig az 1883. XXI. t. c. 10. §-a világosan rendeli, hogy ha valamely vidék elszegényedésére nézve a gyanuokok a magasabb kamatlábra mutatnak, a közigazgatási bizottság az ügyállást megvizsgálhatja, az igazságügyminiszterhez indokolt felterjesztést intéz, ki annak alapján az eljárást hivatalból elrendelheti.«

Ezt »müschieber«-nek hívják.

1905. július 12-én a közigazgatási bizottság 120/905. szám alatt így határozott: »miután dr. Wagner László a közgyűléshez intézett kérvényében azon állítását, hogy a selmeci népbank és hitelintézet 8%-nál magasabb kamatlábat szed, konkrét esetekkel nem igazolja, felhívja nevezett, hogy állításának igazolására kérvényét a konkrét adatok elsorolásával pótolja.«

Ez is »müschieber« volt, mert hiszen a közigazgatási bizottság minden tagja az idegen helyen lakók kivételével tudta, hogy állításom nem alaptalan.

Ezt is megtettem. Csatoltam egy váltót és kértem, hallgassák ki azokat a városi tisztviselőket, akik a bankoknál részben, mint igazgatók, részben mint adósok szerepelnek, — igaz-e, amit állítok? Ma 1906. december 13-a van s én még mindig várom a közigazgatási bizottság intézkedését s az erre vonatkozó értesítést, de — hiába.

Közigazgatási nyelven ezt úgy hívják: »kényes kérdések megdöglesztése.« Ez is művészet.

A gyöngébbek kedvéért elmondhatom, hogy ez a dolog azért kényes, mert az állítás

ugyan igaz, de ennek a visszas állapotnak orvoslása esetén a pénzüzetek évenként egy pár ezer koronát veszítenének s akkor nem lehetne annyi osztalékot adni a részvényeseknek s a pénzüzetek nem azért adnak a városi tisztviselő igazgatóknak díjakat és procens márkákat, hogy ellenük dolgozzanak, hanem azért, hogy befolyásukat az intézet érdekében érvényesítsék.

A közérdek az mellékes.

A város leendő polgármesterét kérem, legyen szives utána nézni, hol van az a régi irás megakadva és mozgassa meg az ügyet, mert ez igazán közérdeku ügy és borányos módon összefügg a tömeges kivándorlással, kérem továbbá arra is, hogy hasson oda, miszerint a városi tisztviselők ne legyenek bankhivatalnokok, mert ez sok munkát ad és a munkával ugys agyon vannak nyomorítva.

Azon esetre, ha a leendő polgármester ezen soraimat nem olvasná vagy nem lenne elég erélyes, a törvényhatósági bizottságot kérem, hogy őt erre a visszas állapotra figyelmeztesse.

Wagner László dr.

Selmecbánya foruma.

— A város közgyűlése. —

December 11.

Csendes közgyűlésre volt kilátás, s a nyugodt auspiciumok teljesedtek is. Új színt, elevenséget kölcsönzött a közgyűlésnek az öt új thatósági bizottsági tagnak a bevonulása. Mindjárt első szereplésükkel bebizonyították, hogy érdemes tagjai akarnak lenni a bizottságnak. Legelső szereplésüket a tárgy kényes volta miatt nem a legrokonszenvebben kezdhették. Ugyancsak zúgott a régi szavazógárda. Ez azonban nem zsenirozta őket, hiszen a város polgárainak anyagi érdekeit védtek. — Vihnye fürdő bérleti ügyét ismét levették a napirendről. Egyedül érdekes dolog és zajos hatású tárgy Zóلمي erdőmester felszólalása volt az Országos Erdészeti Egyesület közgyűlésén tárgyalt tervről, hogy t. i. elviszik a főiskolát. A közgyűlés egyébiránt szokatlanul népes volt. Ha még megjegyezzük, hogy az elnöklő főispán a napirend előtt szép szavakkal parentálta el a boldogult polgármestert, azt hisszük, nagy vonásokban megrajzoltuk a közgyűlés képét.

Jelen voltak a közgyűlésen: Ács József, Ágfalvi Alajos, Altmann Imre, Arthold Géza, Boleman Ede, Csányi Ottó, Ernst Zsigmond, Farbaky István, Fizély Károly, Gászó Mihály, Greguss Antal, Guba Pál, Händel Vilmos, Heincz Hugó, Hlavathy József, Hornyacsek István, Horváth Kálmán, Joerges Agost, Kapp Jakab dr., Király Ernő, Králik Károly, Liha Antal, Oszvaldt Gusztáv, Pelachy Ferenc, Richter Ede, Schwartz Ottó dr., Sobó Jenő, Stuller Gyula, Székely Vilmos, Szél László dr., Sztancsay Miklós, Ungár Kálmán dr., Velics György, Vitális István dr., Vojtás Mátyás, Vörös Ferenc, Wagner László dr., Weisz Ignác, Weisz Jakab, Zóلمي Imre.

A közgyűlés lefolyásáról tudósításunk a következő:

Jelentés a mult hónapról.

A közgyűlésen Lits Gyula főispán elnökölt. A közgyűlés megnyitása után Lits Gyula meleg szavakkal emlékezett a megboldogult polgármesterről, kiemelve a város és a társadalomban szerzett kiváló érdemeit, hazafiságát, szorgalmát s páratlan munkabírását. Indítványozza, hogy Sztanyai érdemei jkben örökíttessenek meg, az özvegyhez részvét

iratot intézzenek, s képét a közgyűlési terem számára festessék meg. Az indítványt a közgyűlés egyhangulag elfogadta. Sztancsay Miklós főjegyző felolvassa ezután a polgármester-helyettes havi jelentését. Lits főispán vonatkozással a jelentésre megjegyzi, hogy a polgármesteri állás meg fog hirdettetni, a kandidáló bizottságot is kijelöli, s a jövő közgyűlés dönt az állás betöltéséről.

Heincz Hugó Sztanyairól emlékezően indítványozza, hogy árván és szegényen maradt családja segélyezésére 600 korona segély nyújtassék, egyezzer s mindenkorra.

Wagner László dr.: Nagyon sajnálja, hogy mindjárt első felszólalásában ellenzékieskednie kell, s hogy úgy tűnik fel, mintha a kegyelet zavarná, de meg van győződve róla, hogy a polgárság őt azért küldte ide, hogy megvédje anyagi érdekeiket. Nem szavazhatja s a nyugdíjalapal máris tul van terhelve meg Heincz indítványát, mert a város koldus. Különben is nem méltó a törvhatósági bizottsághoz ez a 600 koronás alamizsna. Társadalmi téren nagyobb összeget juttathatnának az özvegynek.

Ungár Kálmán dr. hozzájárul Wagner indítványához.

Händel Vilmos: Ez az összeg csak pillanatnyi segély. A rendes nyugdíjat ugys megkapja az özvegy.

Wagner László dr. megmarad állításpontja mellett.

Farbaky István: Pártolja Heincz indítványát, amelyet a közgyűlés elfogadott. A polgármester-helyettes jelentését tudomásul vették. Következő pont a gazdasági tanácsos, az erdőmester és a mérnök jelentése. Ezek a jelentések is tudomásul szolgáltak. Zóلمي erdőmester, jelentése kapcsán megemlékezik az Országos Erdészeti Egyesület kongressusáról. Megemlíti azt a városunkra nézve káros tervet, a gazdasági egyetem tervét. Ebben az egyetemenbennfoglaltatnék az erdőszeti fakultás is. Ez a terv a főiskola elvitelével járna. Végzetes ránk nézve ez a terv, mert rekompenciáról szó sincsen. Sürgős intézkedést kér.

Sobó Jenő: Nem az egész főiskola elviteléről van szó hanem csak az erdőszetiről.

Lits főispán: Indítványozza, hogy készítsenek memorandumot, hogy e várossal immár összeforrott intézményt el ne vigyék.

Farbaky István: Mint 1850-ben, úgy most is inditassék küldöttség a órón számolyához.

Händel Vilmos szakemberekből állt bizottsághoz kívánja utasítani az ügyet. A közgyűlés elfogadja Händel indítványát s Heincz Hugó, Sobó Jenő, Farbaky István, Händel Vilmos és Zóلمي Imre tagokból álló bizottságot küld ki a memorandum elkészítésére. A városi jövedéki hivatalnak meg a számvevőségnek havi jelentését elfogadja. A belügyminiszternek jóváhagyását a Benedikti-táró telkének meg vételét illetőleg tudomásul vették. Az 1907. év folyamán a városi gyámpéztárban a gyámoltak és gondnokoltak javára kezelt készpénzvagyonnak 50%-a a Takarékpéztár, 40%-a a Népbank és 10%-a a Hitelintézetnél helyeztetik el.

A magasházi husárlási csarnok fülkéiért ezentul helypénzt fognak szedni.

A bankai Grets féle kertet a közgyűlés Csorba Ödönnek adta bérbe évi 70 koronáért.

Ertl Vilmos dijnok 2 kor napidijának 2 kor. 40 fill.-re való felemelését Wagner László dr. ellenzi elvi szempontból, mert nincs felvéve a költségelőirányzatba.

Farbaky István és Baán Elemér pártolják Wágner indítványát, amelyet a közgyűlés elfogad.

Bizottságok választása

következett ezután. Megalakítottak a következők:

Bor-ellenőrző bizottság. Elnök: Tóth Imre, Tagok: Schelle Róbert, Bencze Gergely, Jezsovits Károly, Faller Károly, Fizély Károly, Lestyánszky József, Hornyacsek István, Joerges Agost.

A fegyelmi választmány tisztii ügyész helyettese Heincz Hugó lett.

Igazoló választmány. Elnök: Jezsovits Ká-

roly, tagok: Hornyacsek István, Stuller Gyula, Kachelmann Farkas, Fizély Károly, Gregus Antal, Händel Vilmos, Joerges Agoston, Oszvaldt Gusztáv.

Pénztár rovincsolási bizottság tagjai lettek: Kachelmann Farkas, Stuller Gyula, Händel Vilmos, Oszvaldt Gusztáv.

Számonkérő szék tagjai lettek: Stuller Gyula és Oszvaldt Gusztáv.

A közigazgatási bizottságha 5 tagot választottak. Beadtak 39 szavazatot. Ebből Heincz Hugó 38, Hlavathy József 38, Gregus Antal 28, Wagner László dr. 9, Herrmann Miksa 6, Ungár Kálmán dr. 3 szavazatot kapott s így az első ötöt választották meg.

Apróbb ügyek

következtek ismét, miután Vihnye fürdő bérlet ügye ismét lekerült a napirendről.

Nógrád, Nyitra s Udvarhelymegye átíratat a közgyűlés magáévá tette.

A közgyűlés a honvéd hadapród iskolai alapító levél pontjainak szigorubb betartása tárgyában felir a miniszteriumhoz.

Özv. Szitnyai Józsefné nyugdíja 1300 koronában s gyermekeinek neveltetési pótléka 633 koronában állapított meg a nyugdíj-szabályzat alapján.

Özv. Clement Gyuláné Elza leányának nevelési járuléka 1907. július 1-ig meghosszabbított.

A közgyűlés 6 órákor véget ért.

HIREK.

Irminsul.

Nagy Károly 772-ben ledöntötte az Irminsult. Ez faragott kép volt. A germán törzsek valahol az osningi berkekben egy szentnek tartott fába vésték. A szent fáról azt mondták, hogy az tartja a világot.

Nagy Károly úgy látszik bátor ember volt. Nem félt, hogy rászakad a világ. Nem hitt a szent fa erejében.

S mikor a faistenség fölborult, a germánok nagyot néztek. Talán még a nap is mosolygott a derék teutonok csalódásán. A világ nem szakadt le, — Nagy Károly pedig megerősödvé krisztusi hitében, jókedvűn simogatta üstökét.

Furcsa mese ugyebár. A városatyaválasztás után az embernek eszébe kellett jutnia.

A selmeci Irminsul mintha ledől volna . . . (Irminsulon nem szabad személyt érteni, — hanem rendszert!)

Hogyan!?

A selmeci közügyekben a házi hatalmasok (Irminsul) prepotenciája uralkodott idáig. A potensek — igazán hatalmasak voltak. Nem hiába bujt szárnyuk alá minden, ami magábanfázott.

Aki ennek az Irminsulnak barátja volt — az győzött Selmecen.

A városi rosszak aziluma volt.

Az országos áramlatok megbuktak Selmecen, — ha az Irminsul azt akarta.

Az idegen kicsinyek és nagyok csak Irminsulhoz folyamodtak, ha valamit akartak a néptől.

Számitásuk biztos volt mindig, hiszen Irminsul volt a világosság forrása. — Ő vezette) ezt a világosságot saját

csatornáin a népbe (értve itt mindenféle csatornát — mely a népbe volt vezetve s a nép, amely világosságot kapott, úgy fénylett.

És a nép — sötét volt.

De jött ám Nagy Károly.

Hogy ki, vagy mi ez a Nagy Károly Selmecen, — azt találja ki a szives olvasó. Nem lesz baj, ha e névvel a negyvennyolcas pártot bélyegzi meg.

A nevet — mi is — a lap — szivesen elfogadjuk.

Elég az hozzá, hogy Irminsul ledől. A prepotencia megbénult. Az azilum biztonságába vetett hit megrokkant. A bujkáló tervezők már nem mernek hozzá menekülni.

S most a germánok várják az égi jeleket. Mikor fog recsegní a nagy ég bordája?

A nap pedig mosolyog. Nagy Károly meg nyugodtan simogatja üstökét.

A világosság csatornáin azonban jósló hangon kezdenek pengeni. Vége Nagy Károlynak. A világ rászakad. A sötétfejű nép, mely Irminsultól kapta a világosságot — megdühödött e faistenség fölborulásán. Sohsem felejtí el azt a napot, melyen . . .

Nem — nem — gömbölyű csatornák — ne pengjenek oly vésztióslón. Inkább piruljanak el, hogy népük sötétfejűségére hivatkozhatnak még ma is és hogy mernek rá hivatkozni. Hiszen önök adták neki a világosságot.

Tudják mivel akarnak Nagy Károly ellen szövetkezni? A saját fényükkel, — vagy mint önök igen jól mondják — a nép butaságával. Elismerjük, igazuk van: önök jobban ismerik a népet, mint mi.

A sötétséggel barátkozva sok rosszat meg lehet tenni. És ha vele pakálni fognak, tartsanak bünbánatot, mert ha Krisztus szemükbe néz isteni tekintetével — bizony bizony — félniük kellend.

Mi tanácsoljuk, hogy ne foglalkozzanak politikai meggyőződések ingatásával.

Irminsulért nem kár. A 48-as párt pedig nem bukik meg miatta.

Nagy Károly is csak Irminsul ledöntése után lett nagygyá.

* * *

F. hó 6-án volt a városatyaválasztás. Megirtuk mult számunkban, hogy két fél küzdött egymással. A hivatalos város és a függetlenségi és 48-as pártkör. Amit azelőtt talán két héttel sem reméltünk volna, a választás a függetlenségi és 48-as párt fényes győzelmével végződött, amennyiben 5 jelöltjét vitte diadalra. A választás rendben és csendben folyt le. Válasz-

tási elnök Jezsovits Károly volt. Alelnök: id. Oszvaldt Gusztáv. Jegyző: Sztancsay Miklós. Bizalmi férfiak a függetlenségi és 48-as párt részéről Ungár Kálmán dr. és Alliquander Lajos, a város részéről Sulzer Horacius. Összesen 341 szavazatot adtak be. Ezek közül egy szavazó-lap üres volt. Megválasztattak 1911. évi április 4-ig terjedő megbízással Herrmann Miksa 322, Wagner László dr. 204, Ungár Kálmán dr. 193 szavazattal. 1908. április 4-ig terjedő megbízatással: Guba Pál 220, Králik Károly 191 és Fekete István 171 szavazattal. Fekete Istvánt kivéve a megválasztottak a függetlenségi és 48-as párt jelöltjei. Nagyobb számu szavazatot kaptak Podhragyay Pál (147), Adametz Emil (126), Walmráth Nándor (106), Weiner Dávid (100), Jahn Vilmos 86.

Az új városatyák választása még nem jogerős, mert felszólamlásnak van helye 15 nap alatt az igazoló választmányhoz s ennek határozatai ellen ugyancsak felebbezésnek az állandó bíráló választmányhoz. A választás eredménye nagy örömet okozott a közönség körében.

— Az Országos Erdészeti Egyesület ünnepi közgyűlése. A magyar erdőgazdaság ápolására és fejlesztésére hivatott testület, az Országos Erdészeti Egyesület vasárnap ünnepelte meg éves közgyűlése keretében fennállásának 40 éves jubileumát, mely alkalmából több mint kétszázan jöttek össze az ország minden vidékéről. Selmecbányát, nevezetesen a főiskolát Herrmann Miksa rektor, Muzsnay Géza és Téglás Károly főiskolai tanárok, a várost pedig Zólomi Imre erdőmester képviselték. Az ülésen báró Bánffy Dezső az egyesület elnöke prezideált. Az ünnepi beszédek elhangzása után több indítvány nyert elintézését, s ezek között a városunkat létalapjában érdeklő gazdasági egyetem kérdése is. A terv, illetve indítvány szerint gazdasági egyetem volna létesítendő, mezőgazdasági, állatorvosi, kulturmérnöki és erdőgazdasági fakultásokkal, ami természetesen az erdészeti főiskolának Selmecről való elvitelével volna kapcsolatos. Az országos ülés elfogadta a tervet, s így az erdészeti főiskola elvitele csak idők kérdése. Az ülésen jelen volt Darányi Ignác földművelésügyi miniszter is.

Kegyelet Rákóczi iránt. A gimnázium néhány kis tanulója, összedugta fejét s elhatározták, hogy tíz órai reggelit nem esznek, hanem az így megtakarított filléreiken megveszik Rákóczi Ferenc képét, s azt a dicső szabadsághős iránti szeretetük s hódoló tiszteletük jeléül, a gimnáziumnak ajándékozzák. A tervet tett követte. Dec. 8-án szavalás, ének, felolvasás és gramphonon előadott kuruc dalokból összealkotott iskolai ünnepélyen, felavatták a képet, s borostyán girlanddal körülvéve elhelyezték. A kép háttára legyzett ajánló sorokat, saját kezűleg irtak alá. Éljenek! Erősen hisszük, hogy az ily nemes érzésű ifjúság, nem fogja megalapítani a tanügy részéről indítványozott Habsburg monarchiát.

— Halálozás. Mint részvétellel értésülünk, özv. Záborszky Tamásné, szül. Pohl Mária, jóhírű borbélyüzlet tulajdonosnője folyó hó 9-én hosszas szenvedés után elhunyt. Temezése 11-én volt nagy részvét mellett.

— **Kath. közgyűlés.** A selmebányai hitközség tagjai Dr. Podor László főisk. tanár elnöklete alatt népes közgyűlést tartottak f. hó 9-én a városháza dísztermében. A gyűlés főtárgya volt a köztisztviselők levő selmeci prépost plébános Podhragyay Pál 40 éves áldozó papi jubileumának megünneplése. Podhragyay 1843. január 6-án született és az első mise áldozatot 1866. febr. 25-én tartotta. A közgyűlés elhatározta, hogy a hívek közötti gyűjtés alapján egy összeget teremt s azt »Podhragyay Pál jubileumi alapítvány« címen kezeli s a selmeci kath. gimnázium nyolc osztályúvá fejlesztésére fordítja. 1907. febr. 25-ikét, mint a mise 41-ik évfordulóját fényes egyházi és polgári ünnepséggel üli meg.

— **Az országos Orvos-Szövetség Hontvármegyei fiókja** folyó hó 18-án Báthban rendkívüli közgyűlést tart. A főök, hogy ezen közgyűlést ott tartják, hogy ünnepleni kívánja a Hontvármegyei Orvos-Szövetség a vármegye legöregebb orvosának és tisztviselőjének dr. Rosenfeld Zsigmondnak 40 éves szolgálati évfordulóját. Dr. Rosenfeld Zsigmond tb. fő és járásorvos 40 éves közpályáján ugyanis mint orvos, s mint megyei tisztviselő is nagy érdemeket szerzett.

— **Főiskolai hallgató a királynál** címen megírtuk mult számunkban, hogy Andreikovits Titusz főiskolai erdőmérnök hallgató audienciára jelentkezett a királynál, hogy kegyelem útján engedjen el katonáskodásából 2 évet, mert véletlenségből 3 évre sorozták be. F. hó 6-ára hívta fel a kabinetiroda Budapestre, de már utközben étesítették, hogy fölösleges felfáradnia, mert a Felsőg teljesítette kérését.

— **Felolvasás.** Fénykövi Jakab az önk. tűzoltó-egylet segédtitkárja f. hó 16-án vasárnap délután 4 órakor a városház tanácsstermeiben felolvasást tart a »Megelőző tűzrendészetről.«

— **A rendőrség figyelmébe.** Nincs rendjén, hogy a mészárosok véres fejü birkáikat a legnépesebb járdák melletti boltajtókra kiakaszadják. Mig egyrésztől izléstelen dolog, másrésztől a járókelők drága pénzen szerzett ruháikat könnyen bepiszkíthatják.

— **Drágul a nyomtatvány.** A Vidéki Nyomdatulajdonosok Országos Szövetsége értesíti a közönséget, hogy december 1-jével az országban életbe lépett az új munkásár-szabály, amely lényegesen emeli a munkabéreket. Ennek következtében elkerülhetetlen a nyomtatványok árának aránylagos emelése is az egész országban.

IFJUSÁG.

Kelemen Róbert

. . . A virágok leszakasztója csak egy bimbót vitt el magával, s megváltozott a szép perspektíva. Tátongó ür támadt a kertben. A dal elnémult, a kert képe szomorúságot tükröz s a többi virágok a hideg borzalom szelét érzik csapkodni maguk körül.

Rideg szólam kopogtat a fülekbe:
Elhervadt . . . lehullt. . .

Kár — kár érte — kár.

S most két fájdalom keres utána.
A törzs és a kert együtt buslakodnak.

A siró anya könnyeiben fénytelenül tükröződik a nagy érzés boruja: a zsengek birodalmának a gyásza.

Bimbó volt.

A holtak madarai megjelennek az égen, s lehallatszik a ködös szürkeségből a minden utána küldött gondolat s minden Őt sirató érzés refrainje:

Kár — kár érte — kár.

A lelkekre a meggyőződés ellen való tiltakozás száll, A szeretet, mely szemeivel folyton keresi Őt, — nem akarja hinni, amit látott, hogy elvitte magával az a rideg, fehér Úr, beosont lelkével az árnyvilágba, s becsapta maga után a felnyithatatlan nagy kaput.

Pedig már ott van a titkok birodalmában. Megfejtve áll előtte a nagy rébusz: miért a fájdalom abszolút e világban, s miért efemer az öröm, mely, mint a bujkáló nap árnyai, percenkint jön s vész el táncos kíséretével együtt a reményekkel.

Ott valahol — túlnan a siron, megvan a magyarázata e titoknak. E magyarázatban ott a vigasztalás: a Gondviselés akarata a földi halandók fölött.

Ott megértik, itt csak belenyugosznak.

S ez az Isten üzenete is:

Nyugodj meg ember az Én bölcseségemben!

Hajtsd fejed — bánatos Anya — a lezárult nagy kapura s halld, fiad is azt üzeni:

Hogy ha utad erre léssen,
Látogass meg kérlek szépen.
De ne hullass könnyet értem!
Siromban azt ugysem érzem,
S lelkem a mennyben is fájna.
Ha búsulni látna. . .

R. i. p.

Körülbelül három hete döntötte ágyba a halálos kór. Az orvosok tifuszt konstátáltak és ez ellen is kezelték. Betegsége folyama alatt egy izben állapota annyira javult, hogy azt hittük nemsokára felépül. De halála előtt vagy 10 nappal nagyon rosszul lett s az orvosok a bekövetkező halált előre sejtve, édes anyját hívták. Ő ápolta ezután szerető gondossággal, de ez sem használt. Ekkor támadta meg a végzetes tüdőlob, amit már ugyanis összeroncsolt szervezete nem birt ki és csak sietette a katasztrófát. Végre f. hó 8-án, délután 4 órakor gyorsan terjedt el a szomorú hír, hogy Kelemen Róbert meghalt.

A főiskolai kör elnöke, Isaák László, rögtön a hír vétele után kifejezte részvétét az ifjuság nevében az özvegy édesanyjának és kérte, engedné meg, hogy régi szokás szerint az ifjuság rendezze a temetést.

A kör választmánya gondoskodott arról, hogy a temetés ősi pompával menjen végbe; az azon estére tervezett s a Dunáninneni Kör által rendezendő estélyt elhalasztotta és gyászjelentést adott ki.

Kiadott gyászjelentést a család is.

A másnap megtartott közgyűlés a hivatalos gyász idejét négy hétben állapította meg; elrendelte, hogy a karfátyolt ezen idő alatt minden főiskolai hallgató köteles viselni még vidéken is és megtiltotta a gyászdíon belül való hangos mulatozást.

Hétfőn reggel 9 órakor vitték föl a már lezárt koporsót a szépen feldíszített aulába, hol egész a temetésig 12—12 hallgató állt őrt a holttest mellett kivont karddal. A ravatalon lévő szebbnél-szebb koszorúk bizonyították ama meleg szeretetet, melyet úgy a hozzátartozói, mint ismerősei és az ifjuság érzett az elhunyt iránt. A koszorúk szalagjainak feliratai a következők voltak:

Felejthetetlen fiainak: Anyád. — Szeretett bátyámnak: Ilona. — Üdvözlöte jeléül: Óváry család. — Kelemen bácsinak: Mártuska. — Szeretett tagjának: A Főiskolai Kör. — Szeretett tagjának: A Dunántuli Kör. — Szeretettel; A II-od éves kollegáid.

Még kedden is érkezett egy gyönyörű élővirágból készült koszoru Budapestről.

Este 7 órára tűzték ki a temetési szertartás kezdetét. A közönség már jóval előbb gyülekezett, az ifjuság pedig a főiskola előtt lent várta ifjan elhalt kollegáját, hogy utolsó utjára elkísérje.

A szertartás ideje alatt 24 főiskolai hallgatóból álló diszörség állt a koporsó mellett kivont karddal. A szertartás bevégeztével Isaák László beszélt. Gyönyörűen, megrázóan festette a halál gondolatát.

Lassan, méltóságteljesen indult meg a menet. Elöl a bányász zenekar haladt. Ezután jött az ifjuság a szokott pompával. A menetet a köri zászló nyitotta meg 12 egyenruhás hallgatótól követve, kik után 12 erdész hallgatóból álló diszörség ment. Majd a bányamécset és a fáklyát vivő hallgatók következtek, kiknek a kigyómenetbe való kifejlődését nagyban akadályozta a térdig érő hó s az óriási szél, mely majdnem az összes mécsket és fáklyákat eloltotta.

A 24 diször által közrefogott koporsó előtt a koszoruvivők mentek, a koszoru után a gyászolók, az ismerősök s a tanári kar majdnem teljes számban.

Az egész idő alatt, míg a temetés tartott a város összes harangjai zúgtak.

A temetőben még egyszer beszentelték a koporsót s az anya, testvér fuldokló zokogása mellett engedték le a hideg földbe, Alig volt szem, mely szárazon maradt volna.

Kis Károly beszélt a sirnál a Dunántuli Kör nevében, mely után a főiskolai dalárda énekelte. Majd Laci cigány játszotta el az elhunyt kedves nótáit.

Befejezte a szomorú s utolsó földi utját szeretett barátunknak a 3 sortűz, mely fináléja volt bucsúzásnak.

Szétoszlott a közönség, hazament az ifjuság szomorodott szívvel.

A sir fölött pedig sirt, zokogott a dühöngő téli szél.

MULATSÁGOK.

A Dunáninneni Kör estélyét amely elé oly nagy érdeklődéssel tekintett a közönség, az ifjuságot ért gyászeset miatt szombaton nem tartották meg. Oly hirtelen és váratlanul jött szegény Kelemen Róbert katasztrófája, s annyira az utolsó percben, hogy a rövid idő miatt lehetetlen volt mindenkit értesíteni a multság meg nem tartásáról. Bizony nagyon sokan voltak, akik mit sem gyanítva elmentek a Vigadóba. A multságot 1907. január 12-ére halasztotta el a rendezőség. A megváltott jegyek természetesen érvényesek. Esetleges kérdézősködések Konrád Húgó elnök címén eszközölhetők.

Eitii Lioii liber de bello cum Samnitibus gesto IV.

Citus Lioius könyve a IV. samnit háborúról.

II.

I. De virtutibus iuvenum Samnitorum. (A samnit ifjak erényeiről.)

Rhia Rhézia asszony a szerencsének valószínű istennője volt. Családját már kezdettől fogva az istenek szeretete övezte: hogy boldog legyen, nem kellett mást tennie, csak házasodnia. Az isteneknek a jósnő által rosszul őrzött kegyes szándéka ugyanis ismeretes volt a nép előtt:

Bella gerant alii, tu felix es Austria nube.

Rhia Rhézia két hazát szeretett. Egyiket (Terra fraudium, csalfaságok földje) szívéből, a másikat (Terra gravaminum, a sérelmek földje) politikából s ez utóbbi iránt való szeretete csak annyival volt kisebb Volumnia honszerelménél, hogy nem feküdt érte Aquincum kapuinál a germán csapatok elé.

Különben pedig beteljesedett rajta, amit a delfibeli az istenek titkaiból ellesett: „... et conciliabit viros gravaminantes amore...”, vagyis; szerelmével kormányozza népeit.¹⁾

Rhia Rhézia még a samnit háborukat jóval megelőzőleg Rómában megtelepítette a samnit ifjakat, hogy ezek itt a római műveltséget elsajátítván, annak hazájukban terjesztői legyenek.

Ezt pedig szükségesnek tartottam elmondani, hogy senki előtt ne legyen kétséges, hogy a samnit fiúk, mint a barbárok szülöttei, miként telepedhettek meg a patresek házaik közt. Ebben az időben ugyanis, mint elöttek igen ismeretes, a tanácsbeliek és polgárok a jövevényektől nagyon idegenkedtek. A judabelieket például, kik tolakodásukról voltak nevezetesek s kikerül leginkább fellelhető volt, hogy Rómában magukat befészkelhetik, — naplementekor kidobták a város kapuin, miután ők csak világosságban kereskedhettek.

A samnitok fiaival tetszetős idegenségükért az atyák idővel megbarátkozván, részükre még a jus connubiit is megadták, vagyis még a szenátus tagjai is örültek, ha leányukat a samnit ifjak nyakába varrhatták. Ezen öröm ősi szokássá válván, hozzá még ma is igen ragaszkodnak.

A samnit ifjak nem félték e veszedelmektől, nem szüntek meg Rhézia iskoláiba özönlöni. A jus connubii bőrre bizony megesett néha, hogy a patriciusok unokáinak tantum matres demonstrabantur, vagyis az atyák megbánták, hogy az idegenek fiait Rómában maguk közé befogadták s házukban nekik jogokat ígértek, — a frigykötő Junót pedig heves szidalmakkal illették.

Az ifjak tehát igen leleményes eszköznek ismertettek. Rómában ők voltak a legkülönbözőbb dolgoknak a kigondolói. Mint szabadságszerető törzs szülöttei, gondolkodásukat nem adták rabságba s inkább szabad cseleked-

1) Itt mondta meg először a jós, hogy mi kormányozza a világot. (Fordító.)

teken, mint a praescribált teendőkon jártatták eszközket.

Sokan közülük a római atyák példán igen tudtak épülni s akkora rómaiságra tettek szert, hogy még a legenyhébben ítélő idegenek előtt is utálatosaknak tartottak. A falernusi italt ugyan Rómában senki sem nélkülözhetette, mert a Tiberisben¹⁾ ronda vizek folytak mégis, a rómaiak mértékéhez (ingenti copia vinorum utebatur Romae) való hozzászokás és ragaszkodás számos samnit ifjút egészen római jelleművé tett.

Ugyanis sok jó dologról megfélemedtek, sok régi rosszat pedig örökre jónak tartottak. A multat imádták, a jelent átitták, a jövővel nem törődtek s ez nekik minden időben elég vala. Ilyen volt a habzó italnak s a kanták csengésének varázsa Rómában.

A matrónák és a plebejus asszonyok — kiknek házaikban a samnit ifjaknak kubikulumaik voltak s kiknek férjeik a falernusi nedűt nehezebben unták meg, mint nejeiket — a római jellemnek a samnit ifjakra való átszarmazása következtében számos károkat szenvedtek.

A római józansággal (sobrietate Romana) hazatérő samnitok ugyanis már az atriumban elkezdtek a romboláshoz hasonló cselekedeteket s nyilaikat a falaknak szögezvén, nagy robajjal lövöldöztek az ősök képeire.

Az így megsértett Lareseket és Penateseket a családfőnek sör és szalc-stangli áldozattal kellett kiengesztelni. A szalc-stangli hossz-mérték volt, melynek használatát eleink a germánoktól ismerték. Vele megmérhető volt, hogy mekkora az ital magassága az áldozatbemutatóban. Sőt azért tettek rá, hogy, — mint Tacitus magát kifejezé — az áldozó ivási koeficiensét²⁾ emeljék. Több ivással ugyanis jobban ki lehetett engesztelni a Penateseket.³⁾

Mások az ifjak közül, miután a Via Catonis (a haza bölcséről elnevezett ut) éji nyugalma a pajzán Muzsák és Bachus hatása alatt hősi lélekkel legyőzték, a város szépitésére igen hathatós dolgokat műveltek. Új kerítéseknek meg falaknak helyet készítettek.

A múzsavezető Apolló kedvéért titokban igyekezték maradni, — Crausus Croatus aedilis curulis, az éjjeli rendetlenségeknek s a nappali nyugalomnak legfőbb őre, hasztalan fullasztotta utánuk liktorait. Csak így történhetett meg, hogy a Rhia Rhézia korában emelt korhadó faszepelemek helyében új kőfalak és kerítések támadtanak, a nélkül, hogy tudni lehetett volna, kik voltak megbolygatói azon korlátoknak, melyek a cifra járású ősokeket (titubantes majores) a dombos oldalokról való lezuhanástól óvták.

A római polgároknak vak kegyelet lakozván az ősök dolgai iránt, gondolni lehetett,

1) Tiberis alatt itt nem a Rómán átfolyó folyam értendő, hanem az a Tiberis, amelyről itt szó van, aqueductus volt (vízvezeték), melyben bomlott ásványi részek és eleven állatok uszáltak. (Fordító.)

2) Ez gyakorlatilag az ivásnak fokozottabb bírásában nyilvánult. (Ford.)

3) Legbiztosabb hatása akkor volt az áldozat, ha az ital a gégefőig állott. (Ford.)

hogy a város e fejlesztői csakis a samnit ifjak voltak.¹⁾

Az atyáknak nagy részük még a petasust is vasból csináltatta (vaskalap), — ezzel akarván kimutatni ragaszkodásukat az ő római dolgok iránt. Azt tartották ugyanis, hogy az ősök szellemei így barátságos indulattal viseltetnek házaik iránt.

Jaj vala annak, ki újat merészelt a tanácsban, vagy a komiciában javasolni, mert: *omnis mutatio periculosa* lévén, vagyis, mert veszedelmes lett volna Róma dolgait megbolygatni, — azt, aki az atyákat nyugalomban háborgatta (*quis quieta movebat* . . .) a tűz és víz használatából eltöltötték (*ei aqua et igni interdicebatur*).

Ezekben elmondottam azon körülményeket, melyek a fiatal samnitok elrómaiásulását okozták s ezeknek egynemely olyan erényeit, melyek az ifjaknak inkább Rómában való tartózkodásukra, mint samnit eredetükre vallottak.

A »biblia diaboli« nevű görög szerencsétlenség szeretetéit ugyan szintén Rómában kezdték, de már a hazai földeken is ismervén a szabályait, Rómától ebben már kevesebbet tanultak. Ezen játék kedvelésével inkább az idegen pénz forgalmát növelték, miközben igen egészséges adósságokat csinálván, a kigyó-tartó Merkuriuszhoz állandó barátaivá lettek.

A tiszta samnitijellem, melylyel azért az ifjak nagy része ékes vala, csak a római életen kívül mutatkozik.

Mindazon dolgok, melyek szépeknek látszottak, tehát nem Róma szándéka szerint történtek, — samnit ifjuság kezdései valának.

Mikor Titus Tibiscus Gestensis pártító konzul, erőszakos áldozatokkal Jupitert, — kivel Rhia Rhézia egyenes rokonságban vala — Róma ellen menydörgésre és villámok szórására hívta fel s Percellus Hapax celerum tribunus segedelmével az állam gyülekezetét piszkos kendővel egyenlő tekintélyre süllyeszteni igyekezett, Rómában megtörtént az első nagy dolog.

Maxentius Rhetor, ki a gépekhez értő férfiú vala s ki ez időben az államgépezettel igen sokat foglalkozott, az összes római atyáknak — kik Tibiscus konzullal egy húrton pendülni hajlandók valának — megszegyenyítésére és a nép bámulására undorral kiment a comiciából s felhangolván lantja idegejt, ékes beszéd rendjébe szedte szavait s a *patres et conscripti* gyülekezetében Herkulesre megesküvőkch, hogy többet abba a comiciába lábát be nem teszi.

Maxentius így az ifjaktól, ezek pedig a samnit jellemű rómaiktól lelkesedést merítvén, egymást főképp akkor buzditották, a jog, törvény és igazság szeretére és védelmezésére, mikor Titus Tibiscus bukása után még rosszabb konzulok következtek. Ezek Ammonius Sulfidius Ovust Rómában diktátorrá tevén, őt maguk helyett ott a bosszus Jupiter menydörgései közepett politikai garázdálkodásra rendelték.

** Innen a mondás, hogy Róma akarata ellen fejlődik. (Ford.)

A leghasznosabb karácsonyi ajándékok az
eredeti

SINGER
varrógépek,

amelyeket csakis saját üzleteiben árúsít
a SINGER Co. Selmechánya, Kossuth Lajó-
tér 4. szám. Zsembery-féle ház.

A KÖZÖNSÉG KÖRE.

Tekintetes szerkesztőség! Itt a tél. Megkezdődött a havazás is. A város járdáit vas-tag hó, jégkéreg födi. S ez így marad májusig. Ezen tekintetben nagyon elmaradott a mi városunk. Még a legutolsó kis faluban is előbbre vannak. Minden háztulajdonos eltisztítja saját háza előtt a havat. S ily munkafelosztással rend van. Az utak járhatók. Selmecen van egy utcatisztító, aki dacára fizetésének ott tisztít ahol tringeltet remél. Fő a kamaraház eleje. A német templomba a bemenet majd nem lehetetlen. A járdától a templom ajtóig terjedő 10 méternyi utat senki sem gondolja. Ott nem söpri senki, nem hinti be senki. Pedig mi szegény, templomba járó polgárok fizetünk minden adót. Meg pótadót. Kérjük az illetékes rendelkezőt tisztitassa azt a kis járdát. *Egy polgár.*

Szerkesztői üzenetek.

Kéziratokat nem adunk vissza, névtelen levelekre nem válaszolunk.

..... n. Nagyon örvendünk barátságának. Támogatását nagyra becsüljük s továbbra is kérjük. Lapunk irányának diadalra vitelében, reméljük, részes leend.

Nemo. Szívesen látnók, ha jobban érdeklődne. Miért nem ad életjelt?

L. Pécs. A gombák kitünőek. A fíjúk éltetik a talajt, melyben termettek. A gomba nehéz étel lévén, innunk is kellett rá. Pá!

Felkérjük a Selmecebánya vidékén lévő községek igen tisztelt jegyzőit, hogy legyenek kegyesek lapunkat flygelmükre méltatni s velünk a hatóságuk területén észlelt érdekesebb eseményeket közölni.

Karácsonyi és ujévi vásár már megnyílt **Grohmann** Gyula könyv és papirkereskedésében. Legalkalmasabb ajándéktárgyak mindenkinek.

Urbánek József
cipész.

Elvállal e szakmába vágó minden munkát, ugymint: férfi-, női- és gyermekcipőket, url- és vadász-csizmákat, a legújabb divat szerint. Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Selmecebányán, városház épület.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Aki tartós anyagból házilag készült **gyermek-, leány- vagy női fehérneműt** beszerezni óhajt, forduljon hozzám, mert **saját fehérnemű varrodámban** minden e szakmába vágó cikkek a leggondosabban készülnek.

Sümegh János.

Megbízást kaptam arra, hogy a Deák Ferenc-utcában 21.III. szám a. Schultz Pál ur tulajdonát képező házat, melyben a selmeci népbank üzleti helyisége is van, eladjam. Bővebb felvilágosítást irodámban adok. **Wagner László dr.**

Ajánlatokhoz, melyek valamely jelleg alatt küldetnek a kiadóhivatalba, ne tessék eredeti okiratokat mellékelni, mert érettségemiféle felelősséget nem vállalhatunk. Azokat az ajánlatokat, és leveleket, melyeket az apró hirdetés megjelenésétől számított 4 hét alatt cimezzük el nem visz, a kiadóhivatal megsemmisíti

Figyelemre méltó! fehérnemű varrodámban készült férfi ingek, lábravalók és turista ingek a legtartósabbak! Sümegh János.

Krampuszok nagy választékban.

Karácsonyfa

diszkek rendkívül nagy választékban és mérsékelt árban.

Pozsonyi diós és mákos beuglik s minden a cukrász szakmában létező és a legfinomabb izlésnek megfelelő cikkek elkészítését elvállalom.

Teljes tisztelettel

Borhegyi István

cukrász

3-2

Ezüst-utca 1. / 14 sz.

Vidéki megrendelések pontos kivitelben.

Karácsonyi vásár.

Alulírott bátorkodom tiszteletteljesen értesíteni, hogy **divat-, vászon- és rövidárú üzletemet** a beköszöntött őszi és téli idény alkalmával a bevágó cikkek **minden újdonságaival** dusan felszereltem.

Női **divatcikk**ekben ajánlom a legújabb **ruhakelméket, szintartó flanelleket, barchetteket** stb. s kiemelem különösen, hogy raktáramat ez idén

női konfekcióval

is kibővítettem s így nálam **kizárólag csakis idei,** legújabb divatu **női- és leánypaletók, kabátkák, zubbonyok** stb. bámulatos jutányos áron kaphatók.

Nemkülönben ajánlom dusan felszerelt

férfikalap raktáramat

is b. figyelmébe, valamint **fehérnemű varrodámat,** melyben mindennemű női-, férfi- és gyermek fehérneműeket rendelésre is a legpontosabban készíttetek.

Turista ingek, meleg alsóruhák, harisnyák, keztyűk, vásznak, esernyők, sárcipők, szőnyegek, paplanok stb. nagy választékban.

Meglepő olcsó árak!

Szíves látogatását kéri

Mély tisztelettel

Sümegh János,

Könyv- és papirkereskedésben, valamint könyvnyomdámban egy-egy jó magaviseletű 14-15 éves

tanuló

fizetéssel azonnal fölvetetik.

Grohmann Gyula.

Amidőn a n. é. közönségnek eddig élvezett támogatásért köszönetet mondok, van szerencsém tisztelettel jelenteni, miszerint a mai kor igényeinek megfelelő

bérekocsi és szállító

üzletet nyitottam.

A n. é. közönség b. támogatását kérve, maradtam teljes tisztelettel

Bachmann Nándor.

Alulírott van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, miszerint az Erzsébet-utca 77. szám alatt lévő

Bachmann-féle kovács-üzletet

átvettem.

A n. é. közönség jóindulatu támogatását kérve, maradtam teljes tisztelettel:

Pekárovits Gyula,
kovács.

Karácsonyi és ujévi hirdetések

jutányos árakon még elfogad lapunk kiadóhivatala.

Tulipán vendéglő Selmechányán!

Tisztelettel tudatom Selmechánya és vidéke közönségével, hogy Selmechányán **Ezüst-utca 15.** sz. a. lévő helyiséget teljesen átalakítottam s abban egy teljesen modern éttermet és kávéházat rendeztem be.

Fel kell említenem azt, hogy költséget nem kimélve, egy téli tekepályát építettem, mely Selmechányán e nemben egyedüli.

Különösen alkalmas akár kisebb, akár nagyobb társaságoknak, akár egyes családoknak egy kellemes est eltöltésére annál is inkább, mert mindegy akárhányan játszanak, a pályáért óránként lesz fizetve.

Egyes társaságok a pályát a hét egy vagy több napjára le is foglalhatják délután 5 órától éjféli 12 óráig.

Azonkívül beszereztem két legújabb Seifert-féle karambol asztalt, mik a legkényesebb igényeket is kielégítik.

Hetenként kétszer, hétfőn és szerdán Balogh Laci jól szervezett zenekara hangversenyt tart.

Társasbédéket, vacsorákat a legmérsékeltebb árért kiállítok. Kisebb táncmulatságokra, lakodalmakra helyiséget átengedem.

Valamint főtörekvésem volt a múltban, úgy főgondom lesz a jövőben is, hogy izletes konyhával, fajtiszta boraimmal tisztelt vendégeimet minél jobban kielégítsem.

Bizva abban, hogy Selmechánya és vidéke nagyrabecsült közönsége b. pártfogását nem vonja meg tőlem, vagyok tisztelettel

Áts Ferenc vendéglős.

Villásreggeli! Naponta friss csapolású Aczél és kőbányai Dréher-sör. Hegyaljai és balatonmelléki borok. Mérsékelt árak! Figyelmes kiszolgálás!

A nagyérdemű közönség szives tudomására hozom, hogy a

„Selmecsi Ujság” nyomdája

már megkezdte működését.

A nyomda készít mindennemű nyomtatványokat, úgymint: **műveket, lapokat, hivatali, ügyvédi, üzleti nyomtatványokat; levélpapírokat, eljegyzési kártyákat, diszes báli meghívókat, falragaszokat, névjegyeket stb.** a legmodernebb, legizlésesebb kivitelben, **gyorsan és pontosan, a legjutányosabb árak mellett.**

Felkérjük lapunk t. olvasóit, barátait, hogy nyomtatványaikra vonatkozó becses megrendeléseikkel is sziveskedjenek a

„Selmecsi Ujság” nyomdáját fölkeresni.

A mélyen tisztelt közönség becses pártfogásába ajánlja magát Selmechánya, 1906. november hó.

kiváló tisztelettel

Grohmann Gyula,

könyvnyomdatulajdonos.

Zárda épület.